

ՊԻՈՇ ԹԱԿԱՒՈՐԻՆ ՍՈՒՐԸ (1)

— 2011 —

Լեոնաբերդին մէջ Լաթարայ, խորը մը խոր, Մալապատիկ նրստած Պրոշ թագաւոր Շողագանին վերայ, կապերու մը տակը կը հնչնրայ — ամբոխով լի է բակը : Կապերաք, գործ նաժիշներու որ տեղ տեղ Հիւսեյն փունջ վարսի, խոշոր երփնագեղ կը զարդարեն թրուշնագիրներ ոսկեգիծ, ներբողիւով տուր քաջին քանծալից Որով եղաւ տիեզերաց տիրական : Կորիզըլու, մօրուքը մեծ ձեան նրման Մինչեւ պորտին վերայ կախած ծաւալած կը հնչնրայ ան արխրութեամբ անհալած : Ալեւոր ծեր է ա', մօտ է օրաւոյ, Կուգայ Անանկ չար, կը սպանայ պատուհաս : Առջին մութ տեղը կը տեսնայ դեղին բիր : Դէմքը թրխպտ տակ է կարծես մահատիւ, Խորումալից կատաղութեամբ պղտորած կը փափաքի ոստնու՝ հրաման տալ զօրաց, Առաջնորդել՝ նրժոյց հեծած ամինի : Կրկնակ ցումանց պէս հեռաւոր հրդեհի Աչերը մերթ կը պըլպըլան կարմրանիշ — Եւ անբարբառ ան կը նայի մըլտապիշ : Թօնքերը թաւ սպիտակ՝ ցամամբ կ'երերան : Աւա՛ղ, չունի կորով — հասակ ծերական Սանճարեք զանի : Առջին կը նայի Ու կը տեսնայ Նաղուկայ լինա մայի Որ սատափեայ ինկած կարծես է պատեան :

Մահը մօտ է : Ո՛վ մեծ վիշապ զօրութեան՝ Ինչո՞ւ զաշխարհ զու որսացիր, թա՛գաւոր : Ինչո՞ւ երկրիս հրբաժայեց բերանդ գոռ Եթէ զանի պիտի կարկէ դոյզն հող : Ինչո՞ւ քու փառքը պատմեցին թըմբուկ փող Ոսկի ծընծղայք՝ ուրախութեամբ անօրէն Եթէ անդոյ պիտի ըլլաւ քիչ օրէն : Ինչո՞ւ մարդկան վէս ճակատները խոժող Նըւաճեցիր, գետին զարկիր կորակոր, Փռնթաթաւ, որ չընորենս փըրկութիւն :

(1) Ուստիայ բանաստեղծ մը, Պ. Գեղըկ Աստուածատրեան, արդէն ստեղծաբան է Պրոշ թագաւորին այս աւանդութիւնը («Այբեկ» շաբաթական, 1887, №1) : Միւր ուստիայ ընկերայնեան համար Սերեխ հետաքրքրական ըլլալ բազմաթիւ երկու ընթերցաններ, զոտած Բրաքմէ անկախաբար, մեծ ժողովրդական զբոյժի ձեռով միաժողովուրդական, միտք բանգարուած ու յղկուած ցայ Լըքեմի ար Լիւի մը ձեռքով :

Եթէ փառքը ինկած կործան նաեւ գուն Անճայն պիտի երկըրպագես օրհասին : Ո՛վ մեծութիւն, ո՛վ քաջութիւն, ո՛վ բաղդ սին : Գերեզմանիդ անարգիչ քարք պիտի գայ Պըղծիկ նրշխարը մընացորդ, ո՛վ արքայ :

Տեղ տեղ ջահեր կը բուրբին ուսնի հօտ, Կը ցանէին արխներանգ լոյս աղօտ Որ կը սողայ բակին վերայ ծուփ ի ծուփ : Կանգնած էին այնտեղ՝ նըւատ ու տըրուպ՝ Դըմնէտնիլ ցեղապետներ զեգ, գոռոց, Որ կը վարեն մարտիկ դուգազ բարբառոս : Կանգնած էին բունը բըռնած նիգակին, Աղեղներու վերայ յեցած ահաղին Գոյի ճապուկ եղջիւրներէ չէկ ու մեծ՝ Որ չեշտ կ'ընեն երկար աշտէ նետընկէց, Եւ Նախէն հալաւ մորթիեայ բաճկոնակ, Սեւ, մազ ի վեր. հրմալք, բըժտանք, պահպանակ Կապած էին իրենց բաղկին ու զըլտուն : Մէջքէ կախած էին տապար շողշողուն : Արցախ զանոնք, Մոփք եւ Կորյուիք անտառուտ Կը յըղէին զաղանակերպ եւ անգուլթ՝ Գաղաքներու վերայ պատիժ պատուհաս : Աղեղաբեւ մարդկան աշտ ժառն էր նըւաղ : Պրօշի երգ. կողմը շարուած ու բազմած Ալեւորներ անհաճութեամբ ձեռնամած՝ Կը նային ակընկառոյց բերանին : Պատուէր տուաւ զարուարիկ ծերունին. Վաղվաղեցին զալ զաւկըններն ալ հըսկայ Անոր առջին տող կապեցին ոտընկայ :

Ո՛րն աննոցմէ պիտի ըլլար թագաւոր Եւ ժառանգէր անպարտելի թուրը հօր :

Թուրը թագուն էր կապերտին տակ պահած, Թուրն՝ որ ամբողջ վերոնեւ փաղանգ մը զօրաց Ոստի նրման երկնիդ կ'ընէր կը ջոկէր : Երբ ճախրելով արձակելով ցիր ցըլքեր Ան ճօճ կուգար՝ կը նահանջէր թշնամին : Կը խորդըրէր սարսափամբ աչքն ու յոպին : Շատերն անգամ կը գլորէին դիտապատա, Կարծես կ'ընար շանթընկէց զունտ երկնատառա : Երբ կը ծեծէր ապառաժ քար կարծրաքար Կը փըլքէր զայն՝ երկիրը հօտ կ'որոտար : Եւ երբ արագ կը շըրջըրջէր դէպի վեր՝ Այսպէ չէր մընար երկնից վերայ կը փախէր : Կարմառանար թուրն ուղիւ Պրոշ ու կ'երթար — Կը գառնար զօրքն առջին փետուր հողմատար : Զօշան, զըրան, տէգ, սաղաւարտ ու վահան Կը հալէին կը մաշէին ձեան նրման :

Կը հեծցընէր երախակալ ճակատին
 Ու միջատեղն ան կը վազէր գոռ մարտին .
 Հոռո ժուռ կուգար ամպրոպայոյդ , կը մռնէր ,
 Կը պրտուտքէր , ինչ որ գրտնար կը ջընջէր .
 Կը զոգանջէր աշխարհ՝ ողբով եւ կոծով :

Հարաւ իջաւ հիւսիսէ , մեծ ծովէ ծով ,
 Նուաճեց ճըմկեց զով որ գրտաւ ապրտամբ :
 Գիւղ եւ աւան ապականեց հրոտամբ :
 Երկրէ երկիր ան խոյացաւ սոսկալի ,
 Ամենուրեք վիրաջ եղաւ , սիրտ մոլի :
 Լեռք փախան մարդիկ , փախան համբաւէն ,
 Քարայրներու խորը գրտան ապաւէն :
 Կանայք տըկլոր՝ գինդ զարդարանք նետեցին ,
 Փախան գունատ , եւ վատողի դեղացին
 Հիւղը նստած՝ բոլոր մարմնով կըզկտած ,
 Արգասափել խընդրեց , բայց ոչ ք զըթաց :

Եւ կայթելով թագաւորին կանանին
 Ասպատակաց հետ , կարմիր դափ ձեռուընին ,
 Կը վազէին գիտնապաղ , հոլանին ,
 Կը նայէին ըսպանութիւնաց ընտանին ,
 Կը ցընծային արծակելով սուր կառաշ .
 Խողովողիւց անթիւ յաճախ անամաշ ,
 Կըտրատելով մատունքը պիղծ խրճարաջէր ,
 Կը խըղձային . զորքն ալ սպարար առ ասպար
 Կը բարախէր , կ'աղաղակէր , կը խուժէր :
 Եւ բանակին վառ ծիրանի էր գիշեր :
 Տոմարներու պէս քաղաքներն ընդարձակ
 Կը կործէին . վարուժանի կարծես ձազ
 Որ սալարած կը նըստտօրին խորշկէն քար ,
 Բերդերն էին լիւրանց վըրայ վեհափառ .
 Ա՛յնչափ անջնա եւ անաշխատ կ'ամռէին :
 Կ'երեւային անոնց նետերն երկնային :
 Կոտորածին արեղեղութեամբ կատաղած
 Եր իրլէին թշուառ հարսերն ամօթեցած .
 Կուսամենեւում որ պըղծեցան լայազին
 Կապած չապիկն իրենց երկայն նըղակին
 Սըլաքաւոր ծայրը նըլան պանծալի
 Կը տանէին — եւ էր երգով օղը լի :
 Պատերազմի արօրն անցաւ ամէն տեղ ,
 Եւ խարանեց բոց հողը չոր , քացաւ կեղ :
 Ամենայն կողմ կը պաղպաջէր լիճ բոսոր :
 Փախըստականն ալ ծալամուտ գետնասոր
 Սփոր մը ջուր կ'առնէր միայն իրեն հետ :
 Չրկար երկայն աշխարհայեւ արանկէ
 Ուր չըլլային կան եւ անօթ թափթիթիւմ :
 Եւ մեծ հանգէս կ'ըլլար մինչեւ լուսարաց :

Եօթը կանգնեց անմատչելի դատասկերտ
 Որմաքարին հետ հիւսելով չոր խալամ ,
 Նաեւ ոսկոր , եւ խեղճ գերին ողջանդամ
 Զոր չարաչար պատուհասել կը ցանկար :
 Եւ աշխատեցուց թագաւորներն ապիկար :
 Անագործին զաւկընեղէն ամէն մին
 Տէր արողի մը կը ծաղրէր թշնամին :
 Երբ գոհ կուտար Պրոշ՝ թըխպտո անգղապունդ
 Հետը կուգար եւ կը ստանար ճոխ սընունդ :
 Գիշերասէր բորեան , գալլ չոր , շընազալլ
 Կը թասէին՝ արտորալով մանրաքայլ :
 Շուճը վրտիտ կ'ըսէր՝ Նընջոյք կայ առատ .
 Ու կը լըղէր խոցի մ'արինն ծանրակաթ :
 Փառաւորեց հուրը զանի , պըլպըլաց :
 Մեծ է Պրոշ , գետինն ըսաւ արեամբ թաց :
 Մեծ է , եղաւ դէշն ալ սաղտակ խոտտովան
 Ուր մերկութիւնն անհուն կ'ելլէր երեւան
 Ծանակայից ոսկորներու անհամար :
 Մեծ է , գոռաց կարմիր երկնից ալ կամար .
 Մեծ է , ըսաւ արեւն անգամ բոցակէզ՝
 Նարաւահոտ ծըծելով օդ եւ կեղէլ :
 Թագաւորին գեղեցիկ ձին կ'ապրուտակ
 Երբ կը սուրար եւ կը խայտար անոր տակ
 Ու կը զոփէր սալարորմակ քառատրոփ
 Ծածանելով երասունակ ոսկեծոպ ,
 Եւ հմայեակ ծածանելով օրհնաւառ
 Աշաճջջին վըրայ ինկած վէտիվէտ ,
 Զարուրանաց քամի կ'երթար առջեւէն :
 Ան կը թափէր պատքած արեան ծարաւէն՝
 Թաթուրներէն լոյս , պընչերէն ծուխ ու մուխ :
 Կը բարձրանար փոշին իջրիւ մառախուղ :
 Բոլոր աշխարհ հըլու առջին կուշ ինկած՝
 Բերանսիվայր եւ անաղբառոնջ հողամած՝
 Սըմալակտիւր ըլլալ միայն կը սպասէր :
 Դո՛ւ ողջ ըլլաս , ո՛վ թագաւոր — լոկ կ'ըսէր :

Պրոշ հիմա կը խոճոճէր խիստ տրիստ .
 « Վայ եւ աւաղ , աշերս ալ չեն տեսներ սուր :
 Մահը կարող պիտի ըլլայ , ո՛վ պայման ,
 Կորացընել վիպա աղեղի մը նըման
 Դու կը շնչես դեռ հաջիւ հաջի , ո՛վ Պրոշ ,
 Ու կը կապես դեռ ճակատիդ ապարօշ :
 Բայց երբ ցոլայ զայ ոսկի հիւրն երկնաստան
 Հետը պիտի երեսմաստ անկենդան :
 Եւ սուրբը ի՛նչ պիտի ընես , սուրբը ժանտ .
 Որո՞նք պաղքեւ տաս՝ ժառանգորդ ծերութեանդ
 Թո՛ւր մահաբեր , ո՛վ աննրման ախոյեան ,
 Ո՛վ կողոպուտ մեծ փոթորկին պարտութեան ,
 Արիւտար փոթորակային հասակին ,
 Եւ անտես անտես անտես անտես զոհ :

Տեսայ մըրբիկ գըլխուն վըրայ Վարազայ .
Ըսի՛ ահա՛ կ'իջնայ, ահա բուռն կուգայ,
Եւ ես՝ որդի մարդկան՝ անդին եւ աննետ
Պիտի երթամ կրօնամարտիկ անոր հետ :
Եւ վազեցի մագըցեցի սարն ի վեր ,
Ծովի նըման մըշուշ բուրբոս կ'երեւէր :
Կը հեծեծէր լեւը , մայրին դարուտր
Դիւալից էր , կը մըրմուսար վիշը խոր :
Կ'երերային ապառաժ վէժ եւ խարակ ,
Կը դողային խուճապմանն երկինառաք .
Ես կ'երթայի . Յաճախ փետուր մը լինին
Երեսիս դէմ կը թօթափէր վնէ արծուին :
Ես կ'երթայի . Ամպերը գորշ կ'ելլէր եփ ,
Ու կը պայթէր , կը գըրդէր քարը սեպ :
Ելայ , ելայ , հասայ գըլխուն մօտ պըզտոր —
Ո՛վ սեպի՛ք . դուրս կը փողէին փապ ու սոր
Իրենց անդոս խորութենէն քամի թուխ :
Կը չըլէին գալար այսեր երկրաբուխ .
Ապա միմանց փարած, կանգնած , վերացած ,
Կը թըռչէին մինչեւ երկինը սեւամած :
Հեղձամըղձուկ կ'ըլլար բերանս չընչառու .
Փայլակներն ալ , չէկ փետուրներն ամպերու ,
Կը ցընչէին մըթազնելով լուսն աչաց :
Վեր հայեցայ . գլխիվայր թուր մը կախած
Կը փողփողէր այնտեղ պայծառ բոցաշատ :
Տեսայ դանի՛ կը կոփէին անընդհատ
Կայծակներու ծիրանի մուրճն ու կըռան .
Կը բարձրանար մըրբիկն ան , կ'երթար ան ,
Մօտ էր խըլել թուրը — թնթն , բաղձօք բաց
Ես գըրկեցի դանի , եւ լեռն որոտաց :
Շըղկնդ կ'ելլէր . կարծես գիտակիւ երկար
Կը քայէին դէպի վեր , ես տանակառ
Կը խախտէի դանի . բոլոր զօրութեամբ
Նահանջեցի , ընկըրկեցայ , եւ մեծ ամպ
Քայքայեցաւ թաւայեցաւ լեռն ի վայր :
Շառաչածայն շողաց երկինք ծայրէ ծայր
Ու ճեղքեցաւ կարծես . իջաւ բոց , հոտ էր
Առջիս ինկած թուրը — ծըծումք կը հոտէր :
Առի՛ զայն : Ո՛հ , հիմայ հասաւ եմ , հիմայ ,
Որչափ անճա՛հ հողածընի դէնք էր դա :

« Իմ սուրս վերեց երկիրս , ըրաւ հրպատակ ,
Ու տապալից քաղաք , պարիսպ , ամբարտակ :
Որ տարածեմ միահեծան գաւաղսն ,
Ու հաստատեմ դահ անխախտ սնտասան ,
Կործանեցի զայլարճ , ըրի աւերակ :
Ոստեայ տեղէ տեղ ես՝ ի՞նչ պէն արագ :
Մարմինս արինս լըւաց , եւ ծուխ չընչեցի :
Ոչ ոք կարող եղաւ նայիլ ձեզ ինձի :
Խնարհեցան բոլոր աղզերն իմ առջիս

Դրօշակներու նըման : Եւ կուռք ըրին զիս :
Վա՛յ եւ աւաղ . ի՛ դուր էր այդ ամենայն ,
Խըժղոժութեան գործ էր դա , գո՛րծ էր ունայն .
Փողոտեցի խօջուցի ես ի՛ դուր .
Եւ վայրապար ձեռքս ճօճեց անկղ սուր :
Իմ գաւկըներս չե՛ն որ կայնած են առջիս —
Կ'ատեն գիւրար , ու կը սպասեն օրհասիս :
Ով յաջորդէ ինձի՛ անշուշտ անխընայ
Եղբայրատեաց սըրտութեամբ մահ պիտի տայ .
Եւ ո՞րինքն պիտի երթնան նորանոր
Պիտի սաքրին սեւ աթոռին տակ անոր :
Ո՛վ ցաւ , չըկա՞յ ճար փրկելու ճեսս անգամ .
Սոսկում էի , արդ ինքն ինձմէ կը սոսկամ :
Բայց քաջութիւն , պատերազմունք անհամար ,
Այնչափ քաղաքք եւ տէրութիւնք արամարձ
Ինչո՛ւ եղան , ի՛նչ շահ ատկեց , ի՛նչ օգուտ —
Տիեզերաց տէր՝ կանգնեցի դահ խախուտ ,
Որուն ոչ ոք պիտի ըլլայ ժառանգորդ :
Ի՛նչ ըրիր , սո՛ւր , ի՛նչ ըրիր , ո՛վ անաւորդ ,
Ա՛խ , նըզո՛վք քեզ — նըզո՛վք , նըզո՛վք յաւ-
լիտենս ,

Որ գինեցի բազուկս՝ ոսոխ մարդկութեան .
Ու կաթեցի ծայրեղ միայն բօթ եւ ա՛ն ,
Դու ցանեցիր կործանում , սուգ , ցաւ եւ մահ : »

Դուխ բարձրացուց Պրօշ , տեսաւ ան անհաշտ ,
Պասքի նըման երբ կը հիւծէ խոտն երաշտ ,
Կը բորբոքէր ստեղծութիւն զանապղէտ
Դէմքերն որդւոց — կը հայէին աղբ խէթ :

Բայց Նազուկայ ծովակը մեղմ եւ անոյշ
Փողփողելով վըճիս լուսնին տակ քընքոյ՜
Աթածթափալ խալտարըղէտ կ'երևար :
Եւ մըրմուտաց . « Ահա պիշեր , մեկի խաւար
Կը պարարեն զիս . դու՛ որդիս անդանիկ ,
Գընա՛ լըճին մօտը — թուրս ա՛ռ աւասիկ ,
Նետել այդտեղ : »

Սակայն որդին խորհեցաւ ,
« Ի՛նչ , զօրութեան սուրը հիմա ձեռքս անցաւ ,
Այսուհետեւ ա՛լ եղբայրներս ըստամբակ
Դիմարեցի ինձի , խեղի չեն տաակ :
Կը ժառանգեմ ես միայն թագ եւ աթոռ :
Ինչո՛ւ անսամ կամացը հօրս թագաւոր : »

Զէնքը ծածկեց քարի մը տակ ու դարձաւ :
Խաչկապ բըրնած ձեռքերը լուս կանգնեցաւ :

« Ի՛նչ եղաւ լիճը , հարցուց Պրօշ :
« Հա՛յր , ոչինչ : »
« Ստեցի՛ր , պոռաց ան , ա՛խ , եղէք բընալինջ ,

Դու եւ սերունդդ, անհրաժեշտը որդի Ժիտ .
Թող խեղճութեանդ չափ ըլլայ չափը պատժիդ :
Թող ըսպաննէ ըզքեզ իմ սուրս, ա՛յ չըւստ »

Ու սոսկալով բարկութենէն հրբալաւ,
Թուրը զընաց բերաւ որդին անդրանիկ :

Բայց ամենուն Պրոշ զըննեց դէմքը ձիւ .
« Դեռ մեռած չեմ, աղաղակեց խուլ ցասմամբ ,
Վա՛յ ձեզ, ինծի դէմ ո՛վ կ'ելլէ ապրտամբ :
Արի՛, կըրտսեր որդիս, որդի սիրական,
Դիտեմ, քեզ չեմ խտար ի զուր հրբաման ,
Թուրըս ա՛ռ տար, նետե՛լ լըճին մէջը խոր : »

Տըւեւ, յըզեց զանի Պրոշ Թագաւոր :

Յանկարծ ան գիշերը պարզ մըթնեցաւ .
Երկինք երկիր դարձաւ կարծես սեւ անձաւ .
Շըշխւն շաչիւն կ'ելլէր, հրնչեց փոթորիկ ,
Եւ ուրուակերպ ծաւալեցան գոլորշիք :
Մեթք փայլակներ կը վազէին սրբալար
Ձեռուններու պէս, ամպ մը թաւ կ'երեւար
Փորը ճեղքած եւ կը գոտար կը մոնչէր :
Կը զըզըրգէր բերդը, հազար շէկ աչեր
Կը թրուէին խալոր մոյոր եւ անգուլ :
Եւ կ'որոտար ներքին թնդիւն ալք զանխուլ :
Որդին բերդին բաղը մըտաւ զունաթափ ,
Կը խանգարէր դէմքն անոնական խոլ խուճապ :
« Կատարեցի հրբամանդ, հա՛յր », ըսաւ ան :

« Եւ ի՞նչ եղաւ լիճը », հարցուց մեծ արքան :

« Ես նետեցի սուրը — մորիկ բոցագէտ
Սրացաւ լըճին վերայ որ քուն կ'ըլլար հեզ ,
Եւ բարձրացուց մեծ դոնդոդներ փրփրացան :
Ջրէն ձրկներ անհամար դուրս ժայթքեցան :
Եւ լըժլըժէր թաթաւ ցրլոյ պէս խոցած .
Եւ գոգ կ'առնուր առջեւս անդուլի խորաբաց :
Որոտեցան տաքնապեցան սար ու ձոր,
Կարծես վախճանն էր աշխարհիս, թա՛գաւոր : »

« Մի՛ երկնչիւք, ըսաւ Պրոշ, մի՛ գողաք :
Սուրը սպանիչ պիտի մընայ վըճին տակ,
Թագաւորին սուրը — մարդկան թըշնամի ,
Որ ամենայն լիւր սըզոցիւ կը կամի :
Դիտ մը քաջաց, որ կը լողան ջրբառայդ ,
Պիկը զայն բըռնած տալ կը ջանան խորը խոյս :
Դիտ մ'ալ քաջաց՝ հեծած ամպի վերայ թռիս՝
Կը վազվապեն կը թափթրփեն բոց եւ մուխ :
Բաբախելով շառաչածայն հերձած թիւ

Կը ճգնի թուրն անուլ խըիւլ ամէն դեւ :
Պայքարը բուռն է եւ անգուլ կը սկըսի :
Լըճին քաջաց պընչերէն ջուր կը հոսի,
Ոյոր ոյրը գալով ալիք կ'ամբառնան
Ջոր երկնապող կը ցընցըրկեն եւ կ'ոռնան :
Եւ հըրաշունչ կարմիր ջուրէն ի վերուստ
Կը խարպատէ զանոնք անաս՝ անփախուստ :
Կախարդեցի ծովակը . զուճ, մարտ փրփրոտ
Երկայն ատեն պիտի լընէք հընչիւ հոտ :
Մինչեւ աճն օրն որ ծոցը մեղմ նազուկայ
Յամբք դառնայ, տակն երեւան ելլէ գայ :
Թա՛թ մը գորեղ պիտի քանչ թուրս հատու —
Այնուհետեւ վա՛յ քեզ, անմիտ աշխարհ զու ,
Վա՛յ քեզ, մարդկան ազգ, վա՛յ քեզ, ո՛վ ժողովուրդ,
Որ զո՛ր ըլլայ միայն դիտես անխորհուրդ .
Կը համբուրես ասպանաղկներն իշխանին
Որ ըզքեզ շատ նախճիրներու կը տանին :
Դու կը վազես, զու կը շտապես, զու կ'երթաս,
Անոր համար հոգի կուտաս կեանք կուտաս :
Կը շամբըխ ուրախութեամբ ամբարիշտ
Երբ կողոպուտ տանիս հանձն միտքը ոխշտ :
Անոր ճամբուն վըրայ կանգնած կը պարծիս
Երբ կը տեսնես դալը գոռոզ բարձրալիզ :
Կը տարածես հալաւ առջին թանկագին
Ուր քալը կուգայ երկվարին թաւ ագին :
Մարախներու նըման էք զուք, ո՛վ մարդիկ ,
Ջոր կը վարէ քամին . պատուէրն է հերիք .
Թագաւորի ամբարտաւան դայրոյթին
Որ զուք փութաք գիտար, սպաննել վերբառին ,
Եւ իրարու հակառակորդ ոխերիմ
Երթաք պըզծէք մեռնան անգամ եւ չերիմ :
Բայց երբ գայ Ան, որ կուրծք ունի պըզընձի ,
Թէ կը շնչէք անգամ՝ պիտի նախանձի :
Ջակատելով որ զուք ա՛յնչափ էք հըրու .
Պիտի մաշի ըզճամբ ըզճեզ ճմլելու :
Վա՛յ ձեզ, շնքեր, վա՛յ ձեզ, չունիք ազատում .
Ի զուր պիտի բառնաք կակնա անպատում՝
Ճարակ պիտի ըլլաք անոր խըժուկեան :
Եւ ինչ որ ես չըրի պիտի ընէ ան —
Անմի պիտի ընէ ըզճեզ, ա՛յ վատեր : »

Այսպէս ըսաւ Պրոշ — չողէք կը կաթէր
Անոր գունատ անիծալիք բերանէն՝
Որ կը ցայտէր արամարանք, թոյն եւ քն :
Բայց ցրտագին մահը հաւաւ՝ եւ լըռեց :
Յորտայս ինկաւ ան՝ կապալտին վըրայ մեծ :

Բարեկ

ՎԱՀՐԱՄ ՍՎԱՃԵԱՆ